

160 éve történt...

Az 1848-49-es szabadságharc leverését súlyos megtorlás követte. Az ítéletek végrehajtásával a kérlelhetetlenségéről ismert Haynaut bízták meg. A kivégzéseket a bécsi forradalom és Latour halálának évfordulójára időzítették.

1849. október 6-án végezték ki Pesten Batthyány Lajost, az első magyar felelős kormány volt miniszterelnökét. Batthyány, hogy a megalázó akasztástól megmeneküljön, előző éjjel a hozzá becsempészett törrel nyakon szúrta magát: életét megmentették, s a helyi parancsnok saját hatáskörben „porra és golyóra” változtatta az ítéletet. A gróf nem engedte, hogy bekössék a szemét és maga vezényelt tüzet a katonáknak. Utolsó szavaival a hazát élte.

Még a nap sem kelt fel, amikor I. Ferenc József osztrák császár akaratából az aradi vár egyik sáncában „por és golyó által” kivégezték Kiss Ernő honvéd-

tábornokot, Desseffy Arisztid honvédtábornokot, Schweidel József honvédtábornokot és Lázár Vilmos honvéd ezredet. Majd esküjük megtartása miatt bitöntölték ki Poeltenberg Ernő, Török Ignác, Lahner György, Knezić Károly, Nagysándor József, gróf Leiningen-Westerburg Károly, Aulich Lajos, Damjanich János és gróf Vécsey Károly honvédtábornokok életét.

A míg az eszmény ki nem hal e földön,/Míg magyar szellem még magasha tör,/Az ígét, melyért éltet áldozának,/Szívébe írták az egész hazának,/Utódtól fogja hű utód tanulni:/Hogyan kell élni, s hogy lehet meghalni.

(Palágyi Lajos: Az aradi vértanúk)

A magyar szabadság jelképe

1953 nyarára Magyarország gazdasági válságba került, melyhez nagyfokú belső elégedetlenség járult. 1956. október elején a változásokat legaktívabban követelők a Műszaki Egyetem hallgatói voltak. Október 22-i éjszakai gyűlésükön pontokba szedett követeléseik között a legfontosabbak a szovjet csapatok kivonása, új kormány alakítása Nagy Imre vezetésével, Rákosi és társai bíróság elé állítása, általános, egyenlő és titkos választások, új gazdaságpolitika, a

100 éve született...

Mezei Mária Kecskeméten, 1909. október 16-án. Édesanyja a szülés után meghalt, s alig egy év múlva a Kecskeméten végigsőprő földregés Mezeiek házat is romba döntötte. A fiatal apa először Székelyudvarhelyre, majd Szegedre költözött, ahol önálló ügyvédi irodát nyitott. Mezei Mária 1928-ban itt iratkozott be az egyetem jogi, majd később a magyar-francia-filozófia szakára. Férjhez ment, de három év után otthagya az egyetemet, ifjú férjét és színésznak állt.

Miskolcon kezdte a pályát 1931-ben. Koromfekete haját szőkére festette. Mivel a hajfesték gvénye volt, így lett „vörös Mezey”, amit később a „franciás Mezey” címkéje váltott fel. Hősnők helyett bűgö hangú végzetasszonya-szerepeket játszott, 1935-től aztán már Pesten is. A negyvenes években már igazi sztár volt, 1936-tól filmezett (Aranyember). 1944-ben, a német megszállás alatt fölmenekült a Tátrába, s ott rátalált hitére. 1946-tól méltatlanul mellőzték, „polgári kacattá” nyilvánították.

1956 után második sztárkorszaka következett: 1962-ig a Madách, 1962-64-ben a Petőfi Színház, 1964 és 1970 között a Nemzeti Színház társulatában alakított remek szerepeket, százas szériákban, önálló estjével pedig végigjárta az országot, a határon túli magyarok területet, Párizs, New York, Torontó magyar kolóniáit. Újra

munkásság létminimumának megállapítása és március 15-e nemzeti ünneppé nyilvánítása voltak.

Október 23-án békés felvonulást rendeztek követeléseik alátámasztására. A Petőfi-szobortól Bem szobra elé, majd onnan kétszázezerre duzzadva a Parlament elé vonultak. Ott Nagy Imre beszéde csalódást okozott, aki a kibontakozást a kommunista pártion belüli változásokban látta. A tömeg jó része a Magyar Rádió elé vonult, hogy követeléseiket beolvassák. Az ÁVH-őrség és a tömeg között fegyveres harc tört ki, s a Rádió épületét hajnalra elfoglalták a felkelők. A nyomasztó személyi kultusz és a szovjet érdekeket szolgáló diktatúra ellen elemi erővel robbant ki a forradalom ezen a napon, melyet Kádárék csak a szovjet csapatok behívásával tudtak elfojtani. A szovjetek november 4-én hajnalban indítottak koncentrált támadást Magyarország ellen. A hősie ellenállást a hatalmas túlerő hamarosan megtörte. Véres megtorlás következett: több száz embert kivégeztek, sok ezren kerültek börtönbe és több mint kétszáz ezer honfitársunk menekült külföldre.

filmezett (Édes Anna, A Noszty fiú esete Tóth Marival, Mici néni két élete, Tiltott terület), megromlott egészségét azonban 1970-ben összeroppanította az influenza. Végleg visszavonult Budakeszire, Petőfi utcai házába, s tizenhárom évig harcolt napról napra az életéért. Erős hite és igaz társa, Lebach János segítette ebben. 1981-ben megjelent Vallomástöredékek című kötetében életéről, színészetéről, hitéről vall. 1983. április 20-án halt meg a múlt század egyik kiemelkedő, hivatalos szakmai

elismerésben alig részesült művésze.

Budakeszin utcát neveztek el róla, s az ő nevét vette fel a helyi művészeti iskola. Házát a kilencvenes évek végén özvegye a budakeszi önkormányzatnak adományozta abban a reményben, hogy a város emlékmúzeumnak megőrzi az épületet.

Családi körben IV.

A Buda környéki Iránytű szerkesztősége vers- és prózaírói versenyt hirdetett Családi körben címmel, melynek legértékesebb alkotásait havonta közöljük.

Lestár Rózsa: Unokával

Érett őszi színek bujkálnak mosolyában,
az arany alkony szemében csillan
és szinte azonnal leolvad,
kicsurrán,
ahogyan lenéz, reá.
Mert kezében ott a kicsi kéz.
Méz a szava,
hárfá és fuvolazsongás leng közöttük,
némán ugyan, de láthatón. –
Lélektől lélekig.
Időben távol, de lélekben közel.
Egymásba kapaszkodva
összehajolnak túl az időn.
Közös csokrukban felhevült,
vörösén sárga falevelek.
Ahogy mennek lassan le a dombról,
– látom,
szívszorítóan leheletnyi a létük.
Lépnek, lépdelenek,
bele a már-már lebukó utolsó sugárba,
Valami óvnivaló szépség, mint burok,
az időtlen alkonyok óaránya
áttetsző gyengéden bevonja a létük.
Talán azért, hogy még mielőtt
alámerülnek,
a lopakodó sötétség előtt még egyszer,
egy nagy-nagy köszönömré
felemelhessék
a lelkük.

BUDA KÖRNYÉKI IRÁNYTŰ

Regionális közéleti havi lap, internetes heti hírlével és napi frissítésű honlap www.budakornyekiiranytu.hu

Alapító főszerkesztő: Koós Hutás Katalin (30) 922-6418 • 2092 Budakeszi Pf. 136. Tel./fax: (23) 457-058 • E-mail: szerkesztoseg@budakornyekiiranytu.hu

- Grafika: Kacsóh Pongrác • Hirdetésfelvétel: Mályiné Kaiser Erika (23) 453-994, (70) 571-7439 • Kiadja az AGE QUOD AGIS Kft. • Felelős kiadó: a kiadó vezetője
- Nyomda: Pauker Nyomda Rt. Budapest, www.pauker.hu • Terjesztés Budakeszin (Makkosmárián és Nagyszénászugban is), Pátyon, Budajenőn, Telkiben, Perbálon, Tökön, Zsámbékon. Nagykovácsiban és Remeteszőlősen. • Az újság Budakeszin beszerezhető még a Kiskápolna Könyvesboltban, a CBA újságárusánál (végállomás), az Átrium Üzletház lottóáruházában, a Kórosi Vegyirtisztítónál, a könyvtárban és a Könyvzugban (Művelődési Központ). • A többi település terjesztési adatait lásd a települések állandó rovatainál. • Lapzártá: minden hónap 20-án 12 óra. • ISSN 2060-2510 • Megjelenik 13000 példányban.

